

Огнєв В.А., Яременко А.В.

Медико-соціальні особливості охоплення щепленнями дитячого населення Черкаської області проти кору, краснухи та епідемічного паротиту

Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна

Ohniev V.A., Yaremenko A.V.

Medical and social features of coverage vaccinations of children of the Cherkasy region against measles, rubella and epidemic parotitis

Kharkiv National Medical University,
Kharkiv, Ukraine

va.ohniev@kntmu.edu.ua, av.yaremenko@kntmu.edu.ua

Вступ

Інфекційні захворювання – це хвороби, які викликані потраплянням в організм хвороботворних (патогенних) мікробів. Захворювання, викликані інфекцією, займають 20–40% від загального числа відомих науці хвороб людини [2; 5]. Нині науці відомо понад 1200 інфекційних хвороб, їх кількість регулярно збільшується. Інфекційна захворюваність посідає особливе місце в комплексі медико-соціальних показників, адже вона є однією з причин смертності та інвалідності серед дитячого населення [5]. Саме тому є важливим вивчення даного питання. У статті ми розглянемо деякі інфекційні захворювання, а саме кір, краснуху та паротит.

На жаль, противірусної терапії проти цих захворювань сьогодні не існує, тому захистом від можливих ускладнень під час таких захворювань є лише вакцинація, тобто щеплення від кору, краснухи, паротиту (КПК) [2; 5].

Кір – інфекційне захворювання, яке може мати серйозні наслідки, особливо у дітей віком до п'яти років, і є однією з головних причин дитячої смертності у світі. Кір має тяжкий перебіг і часто потребує госпіталізації. Серед ускладнень кору – запалення середнього вуха (отит), запалення дихальних шляхів (бронхіт), пневмонія, діарея, енцефаліт. Захворювання на кір під час вагітності також загрожує здоров'ю жінок – від розвитку ускладнень до передчасних пологів чи мимовільного абортів (викидня) [1; 4].

Краснуха – це системна вірусна інфекція. Типова дитяча хвороба, що спостерігається у дітей віком від 5 до 14 років. Незважаючи на те, що краснуха перебігає у дітей настільки легко, що залишається непоміченою, у підлітків та дорослих це захворювання може спричинити тяжкі ускладнення – артропатію, розлади з боку ЦНС та синдром вродженої краснухи (СВК). СВК призводить до викиднів, мертвонародженості або множинних вроджених вад плода. Найбільший ризик вона становить для дорослих людей і вагітних жінок, у яких немає імунітету до захворювання [3].

Епідемічний паротит – висококонтагіозна генералізована вірусна інфекція. Нині від епідемічного паротиту найчастіше страждають не діти, а підлітки та дорослі люди. У старшій віковій групі його прояви та наслідки можуть бути значно тяжчими і навіть летальними. До ускладнень епідемічного паротиту належать орхіт (запалення яєчок), мастит (запальний процес у молочній залозі), менінгіт (запалення м'якої мозкової оболонки), енцефаліт (запалення головного мозку) та артропатія [3; 5].

На жаль, противірусної терапії проти цих захворювань сьогодні не існує, тому захистом від можливих ускладнень під час таких захворювань є лише вакцинація, тобто щеплення від кору, краснухи, паротиту (КПК) [2]. Вакцинація захищає організм дитини від цих трьох, на перший погляд, не смертельних, але дуже підступних захворювань.

Імунізація є питанням національної безпеки, оскільки здоров'я українців – усіх разом і кожного зокрема – залежить від рівня охоплення щепленнями у країні. Для формування колективного імунітету необхідно, щоби рівень вакцинації досягав 95–98% [2; 5].

Мета роботи – вивчити рівень охоплення вакцинацією проти кору, краснухи та паротиту серед дитячого населення в Черкаській області.

Матеріал і методи дослідження

Матеріалом дослідження слугували статистичні дані центру громадського здоров'я МОЗ України щодо рівня охоплення вакцинацією дитячого населення проти кору, краснухи та паротиту Черкаської області протягом 2018–2022 років. У роботі використано бібліосемантичний та статистичний методи.

Результати дослідження та їх обговорення

В Україні імунізація вакцинами в рамках національного календаря профілактичних щеплень проти

кору, краснухи та паротиту проводиться дитячому населенню безкоштовно та на добровільній основі у віці 1 рік та ревакцинація у віці 6 років. Вакцини безпечні, ефективні та якісні, прекваліфіковані Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) – найавторитетнішою інституцією світу у сфері охорони здоров'я.

У результаті вивчення інформації щодо вакцинації було встановлено, що показник охоплення щепленнями серед дітей віком 1 рік у Черкаській області у 2018 році склав 87,5% (щеплено 8340 дітей, 9530 заплановано). У 2019 році показник щеплення дітей становив 86,5% (щеплено 8211 дітей, 9494 заплановано). У 2020 році показник щеплення був 82,1% (щеплено 6990 дітей, 8515 заплановано). У 2021 році спостерігався показник щеплення 94,5% (7115 щеплено, 7528 заплановано). Показник щеплення дітей у 2022 році становив 87,3% (6644 щеплено, 7528 заплановано) (рис. 1).

При вивченні динаміки охоплення щепленнями дітей віком 1 рік проти кору, краснухи та паротиту в Черкаській області протягом 2018–2022 років було відмічено найнижчий показник в 2020 році – 82,1% та найвищий показник охоплення щепленням в 2021 році, який становив 94,5%. Але, на жаль, можемо спостерігати зниження охоплення щепленням у дітей в 2022 році, що становить 88,3%.

У результаті вивчення інформації щодо вакцинації було встановлено, що показник охоплення щепленнями дітей віком 6 років у Черкаській області (діти, котрі отримали ревакцинацію проти кору, краснухи та паротиту) у 2018 році склав 95,8% (щеплено 11583 дітей, 12094 заплановано). У 2019 році показник щеплення дітей становив 88,6% (щеплено 11118 дітей, 12552 заплановано). У 2020 році показник щеплення був 87,0% (щеплено 10287 дітей, 11826 заплановано). У 2021 році можемо спостерігати показник щеплення 82,2% (9973 щеплено, 12043 заплановано). Показник щеплення дітей у 2022 році становив 81,2% (9113 щеплено, 11218 заплановано) (рис. 2).

При вивченні динаміки охоплення щепленням дітей віком 6 років проти кору, краснухи та паротиту в Черкаській області протягом 2018–2022 років був відмічений найнижчий показник у 2022 році – 81,2%. Найвищий показник охоплення щепленням був у 2018 році, що становив 95,8%. У 2022 році спостерігалось зниження охоплення щепленням дітей, показник якого становив 81,2%.

При оцінюванні результатів охоплення щепленням проти кору, краснухи та паротиту дітей віком 1 рік та 6 років протягом 2018–2022 років були виявлені найнижчі та найвищі показники, які можна порівняти з показниками охоплення щепленням від цих інфекцій по всій країні. Так, у 2018 році показники щеплення по всій країні становили у дітей 1 року 91,0% та у дітей 6 років 89,5%, коли в Черкаській області цей показник сягав у дітей 1 року 87,5% та у дітей 6 років 95,8%. У 2019 році показники охоплення щепленням у країні становили у дітей 1 року та 6 років 93,2% і 89,5% відповідно, коли в Черкаській області ці показники були 86,5% та 88,6%. У 2020 році були такі показники всіх областей: діти 1 року – 83,3%, діти 6 років – 83,4%, тоді як у Черкаській області цей показник був у дітей 1 року 82,1% та у дітей 6 років 87,0%. У 2021 році в країні було щеплено дітей віком 1 рік 88,5% та віком 6 років 86,8%, а у Черкаській області 94,5% та 82,8%. У 2022 році показники охоплення щепленням у країні у дітей в 1 рік становили 74,1% та у дітей в 6 років 69,1%. У Черкаській області ці показники становили 87,3% та 81,2%.

Можна зробити висновки, що найменший показник охоплення щепленням по своїй країні у дітей 1 року був у 2022 році і становив 74,1% та у дітей 6 років також у 2022 році – 69,1%. Найбільший показник був у дітей 1 року в 2019 році – 93,2% – та у дітей 6 років також у 2019 році – 91,7%, тоді як у Черкаській області найнижчий показник охоплення щепленням у дітей 1 року був у 2020 році – 82,1% – та у дітей 6 років у 2022 році і становив 81,2%.

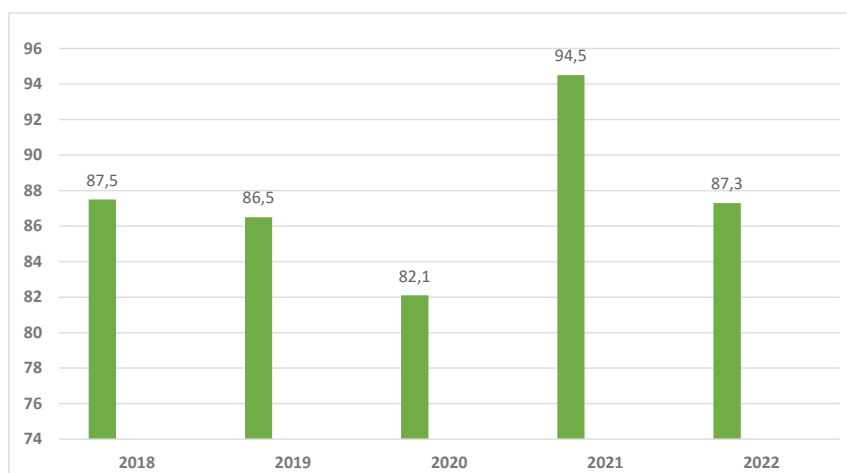

Рис. 1. Динаміка охоплення щепленням дитячого населення віком 1 рік проти кору, краснухи та паротиту в Черкаській області протягом 2018–2022 років

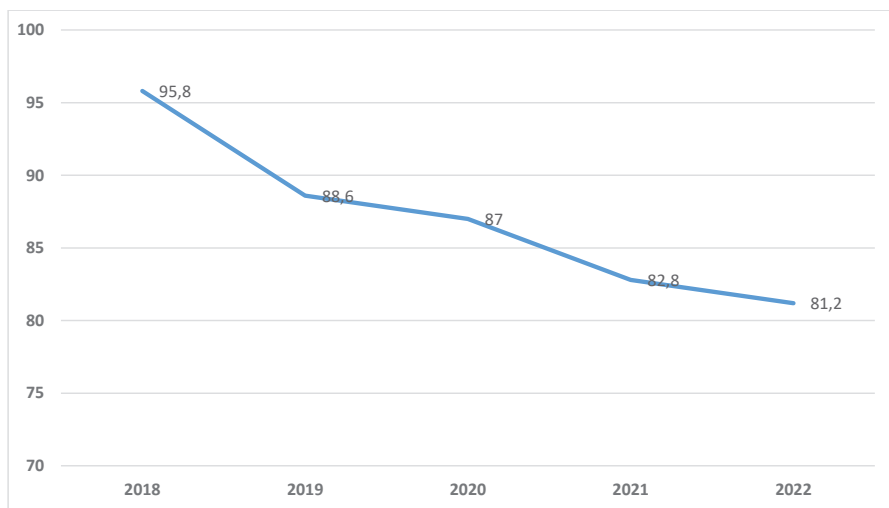

Рис. 2. Динаміка охоплення щепленням дитячого населення віком 6 років від кору, краснухи та паротиту в Черкаській області протягом 2018–2022 років

Перспективи подальших досліджень

Отримані дані щодо показників охоплення щепленням дитячого населення віком 1 року та 6 років у Черкаській області протягом 2018–2022 років у подальшому можуть бути використані при медико-соціальному обґрунтуванні моделі оптимізації вакцинопрофілактики серед дитячого населення на первинному рівні надання медичної допомоги.

Висновки

Аналіз статистичних даних центру громадського здоров'я дозволив виявити найнижчі та найвищі показники охоплення щепленнями проти кору, краснухи та паротиту у дітей в 1 рік та в 6 років у Черкаській області протягом 2018–2022 років.

Найнижчий показник щеплень у дітей віком 1 рік був в 2020 році, який становив 82,1%, та найвищий показник охоплення щепленням в 2021 році, який становив 94,5%. Але, на жаль, можемо спостерігати зниження охоплення щепленням у дітей в 2022 році, що становить 87,3%. При вивченні динаміки охоплення щепленням дітей віком 6 років проти кору, краснухи та паротиту в Черкаській області протягом 2018–2022 років був відмічений найнижчий показник у 2022 році – 81,2% – та найвищий показник охоплення щепленням в 2018 році, який становив 95,8%. У 2022 році спостерігалось зниження охоплення щепленням дітей, яке становило 81,2%. У результаті вивчення даного питання ми дійшли висновку, що спостерігається тенденція до зменшення кількості охоплення вакцинацією дітей проти кору, краснухи та паротиту, що є ще більшим індикатором для вивчення даної теми.

Література

1. Іванова ЛА, Гарас МН, Горбатюк ІБ, Білейчук РЮ, Руда ТД. Кір у дітей, поєднаний з іншими інфекційними захворюваннями. Інфекційні хвороби. 2020;2:84-86.
2. Трущенко ЛВ, Теренда НО, Солтис ІС. Порівняльний аналіз організаційних форм і моделей управління імунізацією населення у світі та в Україні. Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 2023;1(95):70-74.
3. Центр громадського здоров'я МОЗ України: Available from: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/inshi-infekciyni-zakhvoryuvannya/krapelni-infekcii/krasnukha>.
4. Рябоконт ОВ, Білокобила СО. Клінічна характеристика перебігу кору у сучасних умовах. Актуальна інфектологія. 2018;Т.6;5:109-110.
5. World Health Organization: WHO. Retrieved from: [https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/cardiovascular-diseases-\(cvds\)](https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/cardiovascular-diseases-(cvds)).

References

1. Ivanova LA, Haras MN, Horbatiuk IB, Bileichuk RIu, Ruda TD. Kir u ditei, poiednanyi z inshymy infektsiinymy zakhvoriuvanniamy. Infektsiini khvoroby. 2020;2:84-86.
2. Trushchenkova LV, Terenda NO, Soltys IS. Porivnialnyi analiz orhanizatsiinykh form i modelei upravlinnia imunizatsiieiu naselennia u sviti ta v ukraini. Visnyk sotsialnoi hihiieny ta orhanizatsii okhorony zdorovia Ukrainy. 2023;1(95):S.70-74.
3. Tsent hromadskoho zdorovia MOZ Ukrainy. Available from: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/inshi-infekciyni-zakhvoryuvannya/krapelni-infekcii/krasnukha>.
4. Riabokon OV, Bilokobyla SO. Klinichna kharakterystyka perebihu koru u suchasnykh umovakh. Aktualna infektolohiia. 2018;Т.6;5:109-110.

5. World Health Organization: WHO. Available from: [https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/cardiovascular-diseases-\(cvds\)](https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/cardiovascular-diseases-(cvds)).

Метою є аналіз рівня охоплення вакцинацією проти кору, краснухи та паротиту дитячого населення віком 1 року та 6 років у Черкаській області за 2018–2022 роки.

Матеріал та методи. Матеріалом дослідження слугували статистичні дані центру громадського здоров'я МОЗ України щодо рівня охоплення вакцинацією дитячого населення Черкаської області протягом 2018–2022 років. У роботі використано бібліосемантичний та статистичний методи.

Результати та висновки. При вивченні динаміки охоплення щепленнями дітей віком 1 року проти кору, краснухи та паротиту в Черкаській області протягом 2018–2022 років був відмічений найнижчий показник в 2020 році, який становив 82,1%, та найвищий показник охоплення щепленням в 2021 році, який становив 94,5%. Але, на жаль, можемо спостерігати зниження охоплення щепленням дітей у 2022 році, що становить 87,3%.

При вивченні динаміки охоплення щепленням дітей віком 6 років від кору, краснухи та паротиту в Черкаській області протягом 2018–2022 років був відмічений найнижчий показник у 2022 році – 81,2% – та найвищий показник охоплення щепленням в 2018 році, який становив 95,8%. У 2022 році спостерігалось зниження охоплення щепленням дітей, яке становило 81,2%.

Можна зробити висновок, що рівень вакцинації дитячого населення проти кору, краснухи та паротиту у віці 6 років різко знижується. Рівень вакцинації у дітей 1 року приблизно щороку має однаковий показник. Але це недостатній рівень, тому що для формування колективного імунітету необхідно, щоби рівень вакцинації досягав 95–98%. Відмічається тенденція до зменшення кількості охоплення вакцинацією дітей проти кору, краснухи та паротиту, що є ще більшим індикатором для вивчення даної теми.

Ключові слова: щеплення, кір, краснуха, паротит, статистика щеплень.

The aim of research is analysis of the level of vaccination coverage against measles, rubella and mumps among children in the Cherkasy region for 2018–2022 in children aged 1 and 6 years.

Material and methods. Statistical data of the public health center of the Ministry of Health of Ukraine on the level of vaccination coverage of the child population of the Cherkasy region during 2018–2022 served as the material of the study. Bibliosemantic and statistical methods were used in the work.

Results and conclusions. When studying the dynamics of vaccination coverage of children aged 1 against measles, rubella, and epidemic parotitis in the Cherkasy region during 2018–2022, the lowest rate was noted in 2020, which was 82.1%, and the highest rate of vaccination coverage in 2021, which was 94.5%. But, unfortunately, we can observe a decrease in vaccination coverage among children in 2022, which is 87.3%. When studying the dynamics of vaccination coverage of children aged 6 against measles, rubella, and mumps in the Cherkasy region during 2018–2022, the lowest rate was noted in 2022 – 81.2%, and the highest rate of vaccination coverage in 2018, which was 95.8%. In 2022, there is a decrease in vaccination coverage of children, which is 81.2%.

It can be concluded that the level of vaccination among children against measles, rubella and epidemic parotitis at the age of 6 years is sharply decreasing. Yes, when the level of vaccination in 1-year-old children is approximately the same every year. But this is an insufficient level, because for the formation of collective immunity, it is necessary that the level of vaccination reaches 95–98%. There is a tendency to decrease the number of vaccination coverage of children against measles, rubella and mumps, which is an even greater indicator for studying this topic.

Key words: vaccination, measles, rubella, mumps, vaccination statistics.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про авторів

Огнєв Віктор Андрійович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету; просп. Науки, 4, м. Харків, Україна, 61022.

va.ohniev@knmu.edu.ua, ORCID ID 0000-0003-3423-9303

Яременко Альона Володимирівна – аспірантка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету; просп. Науки, 4, м. Харків, Україна, 61022.

av.yaremenko@knmu.edu.ua, ORCID ID 0009-0005-7295-1715